

ציודה לדרך:

סלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל חידושי שבוע עם תכנים מגוונים!

פרשת בא

עלון מס' 35

בדרכי הפרשה

עלון זה מוקדש לע"נ מרת ציפורה פייגא ע"ה
ב"ר משה אליעזר שי' אשת המחנך החשוב הרב שמואל אהרן
יודלביץ שי' שנפטרה השבוע מהנגיף רח"ל במיטב שנותיה

בבתי המשפט של המדינה! עליה לצאת לנרשא, ליצר קשר עם שרי המדינה והפקידים הבכירים, ולעשות ככל שביכולתה לבטל את הגזרה הנוראה! זאת התורה לא תהא מחלפת!"

רבי מרדכי שמע את בקשתו של הרב ונחרד. הוא יודע שהשר הממנה על נושא זה הנו שונא ישראל, הוא עשוי לשמע זאת ולנקם בו על בקשתו! רבי מרדכי הביע בפניו רבו את חששו...

שאל הרבי מוורקא את רבי מרדכי: "מדוע שולח רבש"ע את משה לפרעה באמירת "בא אל פרעה", היה עליו לומר "לה אל פרעה", אלא, ה' אומר לו "אין לה מה לחשש מפרעה הרשע המבקש להרגה, כי אינה הולך לבד, אני הולך איתו! - בא אל פרעה..."

רבי מרדכי הבין את דברי הצדיק. בלב מלא אמונה עשה את דרכו לעיר הבירה, בא לפני השרים בקומה זקופה, ללא חשש ומורא, וזכה לבטל את הגזרה הנוראה שרחפה על שלמות התורה.

פרשתנו פותחת במלים "בא אל פרעה..." מדוע אומר ה' "בא אל פרעה" ולא "לה אל פרעה"? בעלי הדורש מתרצים שבמלה 'בא' רמזו כי בפרשה זו קוראים על שלש המפות האחרונות, כגמטריה ב"א אל פרעה...

את ההסבר הפנימי לאמירת ה' "בא אל פרעה" נבין ע"י מעשה שהיה. הצדיק רבי יצחק מוורקא קרא אליו את חסידו רבי מרדכי, ואמר לו: "אבקש ממך לצאת לשליחות מיוחדת לנרשא, עיר הבירה!" רבי מרדכי היה רגיל לסייע לרבו הקדוש. הוא היה עשיר בעל עסקים מסעפים, הוא שלט היטב בשפת המדינה והיו לו קשרים טובים בבירת הממלכה. "רבי מרדכי, בודאי שמעתי על הגזרה החדשה שנחתה עלינו, יהודי פולין. המושל גור לבער ולשרף את חלק 'חשן משפט' שבשלחן ערוך! הוא אוסר ללמד חלק זה, העוסק בדיני ממונות, כדי לגרם לכה שהיהודים לא ידונו בבתי הדין היהודיים עפ"י דין תורה, אלא יתדינו

וורשה

בְּדַרְכֵי חֻכְמִינוּ

בתקופת בית המקדש השני, חי חכם גדול בתורה ושמו רבי יהודה בן בתירא. מקום מגוריו היה בעיר נציבין - לא הרחק מגבולה הצפוני של ארץ ישראל, שם גרו גם רומאים - פקידים מלך רומא.

בין הנכרים הללו, היה רומאי שידע היטב את מנהגי ישראל ואף דבר בלשון המקדש. גוי זה נהג מדי שנה בשנה לעלות לרגל לירושלים פשוהא לבוש בבגדי יהודי, להתערב בין עולי הרגל שבאו בהמוניהם ולהקריב את קרבן הפסח. אה בשונה מהם, פונתו לא היתה להנאה הרוחנית שבמעשים אלה, כי אם להנאתו הגשמית.

רבים מאוד היו עולי הרגל, ולכן קל היה לגוי הרומאי להעמיד פנים, כאלו הוא יהודי המבקש לקיים מצוות עליה לרגל. ואכן היהודים הניחו לו להצטרף לחבורתם בקרבן הפסח ולהשתתף בסעדת המצוה הם סעדו לשם מצוה, כאשר רומאי זה סוּעַד את הבשר הצלוי להנאתו.

באחת הפעמים, בה חזר הגוי מירושלים, נכנס אל רבי יהודה בן בתירא והחל ללעג על תורת ישראל. הוא פנה אל הרב ואמר לו בלגלוג: "בתורתכם פתוב על קרבן הפסח: 'כל בן נכר לא יאכל בו...' וכל ערל לא יאכל בו". והנה אנכי עולה מדי שנה בשנה לירושלים, מתערבב בין היהודים ואוכל אתם את קרבן הפסח. ולא עוד אלא שמקבל אני חלק טוב, טעים ומשבח מבושר הכבש ושום דבר רע לא ארע לי, כפי שאתה רואה".

כה אמר הגוי וצחק צחוק גדול, על שמצליח לרמות את היהודים. שמע רבי יהודה בן בתירא את דבריו, וכאב מאוד את הדבר. חשב רבי יהודה בן בתירא כיצד להפריע את מעשיו של הרומאי הלועג לקדשי שמים. הוא עצמו כבר היה זקן וחולה מכדי לעלות לירושלים. ואפלו אם היה מספיק לשלח איש נאמן כדי להזהיר את החכמים - כיצד יזהו כי הוא נכרי? והרי הוא עלול להטעות שוב ולהתנהג כיהודי! החליט רבי יהודה שאותו רשע צריה להודיע בעצמו

שאינו יהודי, אלא עובד-אלילים רומאי. פיו יכשילנו, ואז ידעו עולי הרגל מיהו העומד מולם!

לא גלה רבי יהודה לנכרי הרמאי את מחשבותיו, הראה לו פנים שוחקות ושאלו: - היאך הצלחת? האמנם נתנו לך מן החלקים המשבחים ביותר של הכבש? האם נתנו לך לאכל מן האלה העסיסית (ונב הכבש)? - לא! - הודה הגוי, אף פעם לא האכילו אותי אפלו חלק קטן מן האלה!

- ובכן רואה אתה? - אמר לו רבי יהודה בן בתירא, אולי בכל זאת הרגישו שאינה יהודי. עצתי לך, כשתעלה השנה לירושלים, בקש שיאכילו אותך דוקא מן האלה! אל תוותר על החלב הנוטף מן האלה!...

הרומאי שם את הדברים על לבו. היטב חרה לו שכנראה לא הצליח לרמות את היהודים כפי שחשב, כי הרי לא שתפו אותו בחלק הכי משבח של קרבן הפסח ושמרו אותו לעצמם! מה טוב שרבי יהודה העיר את תשומת לבו לענין זה. מעכשיו כבר לא יוותר, ויעמד על "זכותו" המלאה!

שוב הגיע פסח והרומאי בא לירושלים, מחפש כרגיל התערבב בין עולי-הרגל, שוחח עמם בלשונם והצטרף לאחת הקבוצות, להיות מנוי על חבורת אוכלי קרבן הפסח.

כשהגיע הזמן לאכל את סעדת-המצוה, דרש: רוצה אני לקבל מן האלה! הסתכלו בו האנשים בתמהון. בתחלה חשבו שאולי לא הבינו נכון: מה אמרת? מן האלה? הרי את האלה יש להקריב על המזבח ואסור לאכל אותה! מה אתה שח? כל איש ישראל יודע מקטנותו שאסור לאכל את האלה!

עמד עובד-האלילים גבוה ומביט על שלא ידע את הדין הזה, וכה נכשל בדבריו. - "הרי הזקן אמר לי במפורש, שאבקש את האלה", מלמל בכעס. - מי אמר לך? - חקרו אותו הסובבים, אולי בור ועם-הארץ אמר לו כה? לא שלט עוד הרומאי הנרגז ברוחו וקרא: "מי? דוקא חכם ידוע, רבי יהודה בן בתירא

עצרו את הרומאי והביאו אותו לפני הפהנים
החכמים, שהבינו שרבי יהודה בקש להזהירם בדרך
זו ממעשיו של הרומאי...

מעירנו נציבין, הוא שאמר לי לבקש מן האליה, מפני
שזה החלק הכי משבח! נדהמו העומדים שם: רבי
יהודה בן בתירא אמר פה? היתכן? למה התפנו?

בְּדֶרֶה הַצְּדִיקִים

הבבא סאלי התעקש ורצה שהמקנה יהיה מהדר ביותר
לטהרתם של ישראל. רוקנו את המקנה ממי הגשמים
שידרו 'בנס', והסדירו את הענן על הצד הטוב ביותר.

נעמד הבבא סאלי שוב מול המקנה ואמר: "אבינו, מלכנו,
רצוננו לטבל במקנה ללא שום חשש הלכתי. אגא, הורד
לנו גשם למלי המקנה!"

ושוב הופיעו העננים וגשם חזק ירד על המקנה. המקנה
התמלא שנית בחדש תמוז הלוהט והיבש!

רבנו ה'בבא סאלי' (פרוש 'אבא שמתפלל') היה נכדו של
רבנו יעקב אבוחצירא, הקרוי "האביר יעקב", מצאצאיו
של רבי שמואל אלו. מיהו רבי שמואל זה? מדוע קרויים
צאצאיו "אבוחצירא"?

חיי היהודים בירושלים היו קשים באותם ימים, לפני
כארבע-מאות שנה. ארץ-ישראל נשלטה בידי האימפריה

השבויה, ביום ד' בשבט, יום ההולולא של קדוש
הקדושים סידנא (אדוננו) רבנו ישראל אבוחצירא,
ה'בבא סאלי'. רבנו היה ראש לרבני מרוקו ודון בארצו
שנים רבות. כשעלה ארצה, הפירו כלם בגדלותו
העצומה בתורה ובספורי המופת והנסים הגלויים
שהיה מראה. יהודים מכל הקהלות ושכבות הצבור
נהרו לביתו בנתיבות לקבל ממנו עצה וברכה.

מספר כי ה'בבא סאלי' הגיע בחדש תמוז, באמצע הקיץ,
לעירה שלא היה בה מקנה. כאשר שאל על קדשת
משפחות העירה, התבישו האנשים לגלות לו שאין במקום
מקנה טהרה. הצדיק ראה את מבוכת התושבים, וצוה
עליהם תכף ומיד להתחיל לבנות מקנה חדש.

האנשים לא הבינו, כיצד מקנה חדש? הרי למלי המקנה
זקוקים למי גשמים ועכשו חדש תמוז, ובחורף שוחרים
החם והשרב!

הבבא סאלי חזר על דבריו ובקש מהם לבנות מקנה,
והקב"ה יהיה בעזרם. הם החלו בבניית המקנה, וכאשר
סימו, הזמינו שוב את ה'בבא סאלי' לעירה. הגיע הצדיק,
הסתפל על המקנה, ואז נשא עיניו ולבו לשמים ואמר:
"בורא עולם, אתה צויתנו לחיות בקדשה וטהרה, אנו
חפצים לעשות את רצונך. הנה, נבנה כאן מקנה על מנת
שנוכל להטהר בו, עשה נא למען שמך הגדול".

טרם סים הצדיק את תפלתו, גשם חזק החל לרדת ומלא
את המקנה במי גשמים! כאשר 'אוצר' המקנה התמלא,
התפארו העננים ושכה השמש הקיצית והחמה. לאחר
מכן התברר שיש 'חמרה הלכתית' שלא נלקחה בחשבון
כאשר בנו את המקנה, ובחלק מספרי פוסקי ההלכה יש
ערעור על כשרות מקנה זו. שמע רבנו ומיד גור עליהם
לרוקן את מי הגשמים, ולהסדיר את המקנה לפי אותה
חמרה. היו שנסו להסביר לצדיק שאמנם יש מחלקת,
אבל לפי ההלכה המקבלת המקנה כן כשר לטבילה. אף

רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל - הבבא סאלי

רב-החובל היה אדם קשוח, ולא נאות להתחשב בדבר. כל מאמציו של רבי שמואל לשכנעו כי הוא נוסע לדבר מצוה של הצלת בני-אדם רבים מחרפת עני, עלו בתוהו. הוא אף הבטיח לו את זכות המצוה כלה, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות.

בעינים כלות הביט רבי שמואל בנוסעים העולים אל האנייה וברב-החובל המנצח על ההכנות להפלגה. כעבור זמן קצר נתן רב-החובל את האות, הענן הורם והאנייה יצאה לדרכה. בדרך נותר רבי שמואל על החוף, ישוב על מחצלת שהביא עמו. הוא הביט באנייה המתרחקת, ושפתיו לחשו את מלות הפסוק "מאין יבא עזרי? עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ".

רבי שמואל החליט לשים בה' מבטחו. אין הוא נוסע למען עצמו, אלא למען העניים בירושלים עיר-הקדש, המוסרים את נפשם על התורה ועל העבודה. הרבה דרכים למקום להביא תשועה לעמו, ומה לו לדאג? עד מהרה שב ושקע בתורה ובעבודת ה'.

לפתע פתאם, החלו גלי הים לסער. גל גדול התקרב בעצמה אל החוף, ושטף את כל אשר עליו. הגל נשא עמו את רבי שמואל והמחצלת שעליה ישב, והוא מצא את עצמו מפליג על-גבי המחצלת במהירות אל הים. גלי הים סערו סביבו, אך הוא שט על המחצלת בניצבות, נשא מעל הגלים.

לא עברה שעה קלה, ונוסעי האנייה עמדו משתאים על גבי הספון, מביטים בתדהמה ברבי שמואל השט על מחצלת בלב הים, ועוסק בתורה כאילו לא ארע דבר... רב-החובל הזעק מיד אל הספון. כאשר ראה

העותומאנית (הממלכה הטורקית), והשלטונות הצרו את חיי היהודים. הקהלה היהודית היתה קטנה למדי, ורב בניה השתיכו לקהלה הספרדית. מעמדם היה נחות בעיני המסלמים, שחפצו בהשפלתם ובקישו להקשות על חיייהם.

תנאי החיים הקשו על היהודים להתפרנס בכבוד. מעטים מהם עסקו במלאכה ובמסחר, אולם רבים התקיימו בדחק בעזרת כספי ה'חלקה'. זו היתה חלקת תמיכות וקצבאות מכספי תרומות, שנאספו מעת לעת מיהודים בחו"ל.

בשל העני המופיר היו היהודים צריכים להאבק גם במאמצים של הנוצרים 'המסיונרים', שנסו לקנות את לב היהודים במתנות ובמתן שירותים חיוניים כמו רפואה, בשאיפה להעבירם על דתם.

ראשי הכולל הספרדי בירושלים וראשי העסקנים, נאספו לדון במצוקה הגוברת והולכת ובקפת הקהלה המתרוקנת. הם החליטו כי אין מנוס מלשגר שליח לעיר קושטא שבטורקיה (כיום איסטנבול), ולבקש את עזרת היהודים בעלי ההון המתגוררים בה.

על מי תטל המשימה הכבדה והאחראית? הטל גורל ועלה שמו של הצדיק **רבי שמואל אלבז**.

רבי שמואל, היה צנוע ונסתר מעיני הבריות. רב וזמנו הקדש ללמוד התורה בכלל ותורת הקבלה בפרט. במעט הזמן שנשאר לו עסק בקליעת מחצלות קנים, אותן היה מוכר וכך מתפרנס בדחק.

יצא רבי שמואל לדרכו, והגיע אל הנמל כדי לעלות לאנייה היוצאת לקושטא. אולם כאשר פנה לדבר עם רב-החובל התברר לו כי הסכום שבידו לא יספיק לדמי ההפלגה.

את הפלא, הבין מיד כי רבי שמואל הוא איש קדוש, והחל להתחנן אליו כי יסלח לו. הזמין אותו לעלות אל האגיה, והבטיח לו כי לא יטל ממנו אפלו פרוטה אחת. אולם רבי שמואל חיך בטוב-לב ואמר כי מכיון שהקב"ה זמן לו 'ספינה' משלו, אין לו עוד צורך באגיה.

וכך, בעוד האגיה מתקדמת בכבדות ובאטיות, הפליגה המחצלת של רבי שמואל בחפזו לעבר טורקיה, וכעבר זמן קצר נעלמה מעיני נוסעי האגיה.

רבי שמואל הגיע במהירות לעדו, אל העיר קושטא. בימים הראשונים היתה מלאכתו קשה, והוא הצליח לקבץ כסום קטן בלבד, אולם כאשר הגיעה האגיה אל הנמל, ספרו הנוסעים את ספור המחצלת, וכך נודעה צדקתו המפלאה של רבי שמואל.

לשמע הספור פתחו לפניו יהודי העיר את בתיהם, ותרמו ביד נדיבה למען תושבי ירושלים, ובסיעתא דשמיא הצליח בתוך זמן קצר למלא את המשימה שבטורה נשלח.

בדרך החנוכה

מאז קבל רבי שמואל אלבו את הכנוי 'רבי שמואל אבי-חצירא', שמשמעותו 'אבי המחצלת', על שם גס המחצלת שנעשה לו. בניו וצאצאיו אחריו היו לשושלת רבנים, צדיקים ומלמדים בנפים, הלא היא משפחת אביחצירא לדורותיה. הנודעים שבהם: הצדיק ה'אביר יעקב', הצדיק ה'בבא סאלי' ובנו הצדיק רבי מאיר, ועד ימינו - צדיקי בית אביחצירא הנודעים בפרישותם וצדקותם, ואלפים נהנים מאורם הרוחני הטהור.

גם בימינו יש "מחצלת קדושה" שמצילה מטביעה! קרן ההסעות היא המשיטה תלמידים ותלמידות לעבר חוף מבטחים רוחני - בתי הספר של החנוכה העצמאי. מסביב גועש ים סוער, עולם גשמי מושך ומסקן, המחצלת - ההסעות, מוליכות את הילדים בבטחה. ומי מכין מחצלת זו? מי תופר ואורג אותה? אתם! כל מי שזוכה להיות שתף בעבודת הקדש, ובהרמת תרומה למפעל קדוש זה.

הי רצון ושושלות צדיקים יצאו מפעילותכם!

וחדישים, תכניות מושכות וחוגים מרתקים. אמנם יש למודי תאר - אך מאבדים את הטהר!

משה רבנו נצב בעד מול פרעה הרשע והקריז: "בנערינו ובקננינו גלה! בבנינו ובבנותנו גלה!". יסוד העם היהודי הוא לחנה את ילדינו הצעירים במסרת ישראל סבא! בנים ובנות, כלם ילכו אתנו, שאף צעיר לא ישאר בטמאת מצרים!

הכרזה זו "בבנינו ובבנותנו גלה, כי חג ה' לנו", נשמעת עד היום בעצמה גדולה בקרב פעילי 'קרן ההסעות', אשר בתקופה זו של השנה, "עונת הרשום" למוסדות הלמוד, פועלים במסירות מסביב לשעון כדי לרשם עוד ועוד ילדים וילדות לגנים תורניים ולבתי ספר של 'חנוכה העצמאי'. חלילה לנו מלהפקיר את עתיד העם היהודי! כל אחד מאתנו יכול להיות פעיל, להרוות את צמאונם הרוחני, להשקותם מי דעת, לקרבם אל מי מנוחות - באר התורה, מקור הטהרה, מעיני הישועה!

פרעה הרשע מנסה להכרית את עתיד עם ישראל ואומר: "לכו נא הגברים ועבדו את ה'..." . עד היום פועל היצר הרע בדרך זו. הוא מסכים שהגונים והקשישים ישכימו ויעריכו בבתי הכנסיות, אף משכנע שאת הצעירים ישלחו ללמד במוסדות הרחוקים מחיי דת והבערת המסורה. בכל הדורות נסו אויבי ישראל לעקר את המשיכויות קדשות עמנו בשיטה של "אם אין גדיים - אין תישים".

משפחות רבות יודעות אמנם את ערך למוד התורה ורושמות את בניהם למוסדות תורניים, אך את הבנות רושמים לבתי ספר אחרים, רחוקים... מתוך מחשבה תמימה כי עבור הבנות אין ההבדל כל כך משמעותי, והעקר הוא ההשכלה, התאר והמקצוע...

לצערנו, היצר הרע מסיע למוסדות הללו להתפרסם ולמשוך תמימים רבים, הם עוטפים את הריקנות הפנימית במעטפת נוצצת של מבנים הדורים

בְּדֶרֶךְ הַחִידָה:

תשובות לפרשת וארא

אלו מכות באו ע"י אהרן, ומדוע?

- מכות דם וצפרדע, פי משה רבנו לא רצה להכות את היאור שהגן עליו בינקותו, וכן מפת כנים, כיון שלא רצה לפגוע בעפר מצרים שעזר לו בהטמנת המצרי שהרג. למה יצא משה מן העיר בכדי להתפלל?
 - פי העיר היתה מלאה בעבודה זרה.
- מתי הכריזו חרטמי פרעה "אצבע אלקים הוא"?
- במפת כנים, כי אין הפשוט שולט בדבר הקטן מ'שעורה'

שלחו לנו למייל: zaida@kerenh.org.il או לפקס 03-8004455
ומי שפטר את החידות – נפרסם את השם שלו עם הפתרון בעלון הבא.

שאלות לפרשת בא

- מה עשו בני ישראל בימי מפת חשה?
- מדוע נאסר על היהודים לצאת מבתייהם בליל מפת בכורות?
- איך קוראים לשתי ה'פרשיות' הרשומות בתפלין, שהן אלה שגם חותמות את פר' בא?

הפותרים: שימי ג. | שלמה ה. | אביגדור ה. | מוישי ה. | תומר ג. | רבקי מ. | אילה ק.

לרפואת חולי הקורונה הרב ישעיה בן רחל גרטה, בלה הדסה בת גיטל
וחנה בת בלה הדסה לרפ"ש בתושח"י

רוצים את העלון אצלכם?

שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 5-804-659-95
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים פלוס" ברחבי הארץ